

Kamerabevakning i brottsbekämpningen – ett enklare förfarande

Delbetänkande av Kamerabevakningsutredningen

Stockholm 2018

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

SOU 2018:62

SOU och Ds kan köpas från Norstedts Juridiks kundservice.
Beställningsadress: Norstedts Juridik, Kundservice, 106 47 Stockholm
Ordertelefon: 08-598 191 90
E-post: kundservice@nj.se
Webbadress: www.nj.se/offentligapublikationer

För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Norstedts Juridik AB
på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

Svara på remiss – hur och varför

Statsrådsberedningen, SB PM 2003:2 (reviderad 2009-05-02).

En kort handledning för dem som ska svara på remiss.

Häftet är gratis och kan laddas ner som pdf från eller beställas på regeringen.se/remisser

Layout: Kommittéservice, Regeringskansliet

Omslag: Marcus Eliasson

Tryck: Elanders Sverige AB, Stockholm 2018

ISBN 978-91-38-24848-5

ISSN 0375-250X

Till statsrådet och chefen för Justitiedepartementet

Regeringen beslutade den 13 december 2017 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att bl.a. föreslå åtgärder som kan underlätta kameraövervakning som sker i brottsbekämpande syfte (dir. 2017:124). Till särskild utredare förordnades samma dag hovrättslagmannen Johan Sjöö. Den 13 december 2017 förordnades vidare verksjuristen Karin Engstrand, Tullverket, juristen Martin Hemberg, Datainspektionen, juristen Karin Höglund, Polismyndigheten, verksjuristen Petra Mellberg, Säkerhetspolisen och chefsjuristen Peter Åkesson, Kustbevakningen som experter att biträda utredningen. Som sakkunnig förordnades samma dag kanslirådet Anna Westin, Justitiedepartementet. Den 1 april 2018 entledigades Martin Hemberg som expert och samma dag förordnades i stället juristen Jenny Bård, Datainspektionen, som expert.

Kammarrättsassessorn Nina Stierna har varit anställd som utredningssekreterare i utredningen sedan den 14 december 2017. Vidare har hovrättsassessorn Karoline Magnusson varit anställd som utredningssekreterare sedan den 30 december 2017.

Utredningen, som antagit namnet Kamerabevakningsutredningen, överlämnar härmed delbetänkandet Kamerabevakning i brottsbekämpningen – ett enklare förfarande. Arbetet har bedrivits i nära samarbete med experterna som ställer sig bakom utredningens överväganden och förslag.

Utredningen fortsätter nu sitt arbete med att analysera ett eventuellt utökat undantag från tillståndsplikten för kamerabevakning av allmänna transportmedel och stationer.

Malmö i augusti 2018

Johan Sjöo

/Karoline Magnusson
Nina Stierna

Innehåll

Sammanfattning	13
Summary	21
1 Författningsförslag	29
1.1 Förslag till lag om ändring i kamerabevakningslagen (2018:1200)	29
2 Utredningens uppdrag och arbete	37
2.1 Utredningens uppdrag.....	37
2.2 Något om bakgrunden till uppdraget	38
2.3 Utredningsarbetet.....	38
2.4 Betänkandets disposition.....	39
3 Gällande rätt	41
3.1 Inledning	41
3.2 Generell reglering om skydd för den personliga integriteten	42
3.2.1 Europakonventionen.....	42
3.2.2 Europarådets dataskyddskonvention	42
3.2.3 EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna.....	43
3.2.4 Regeringsformen	43
3.3 Några principer om proportionalitet m.m. i vissa brottsbekämpande myndigheters verksamheter	44

3.4	Den generella dataskyddsregleringen.....	45
3.4.1	Dataskyddsdirektivet och brottsdatalagen med kompletterande författningar.....	45
3.4.2	Dataskyddsförordningen och dataskyddslagen	54
3.4.3	Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter	60
3.5	Kamerabevakningslagen	63
3.5.1	Tillståndsförfarandet.....	64
3.5.2	Övriga bestämmelser	69
3.6	Internationell utblick	70
3.6.1	Inledning.....	70
3.6.2	Regleringen i några europeiska länder	71
3.6.3	Påverkan av den nya generella dataskyddsregleringen	76
4	Viss forskning om kamerabevakning.....	77
4.1	Inledning	77
4.2	Kamerabevakning som brottsbekämpande metod	77
4.2.1	Allmänt om forskning på kamerabevakningsområdet	77
4.2.2	Brottsförebyggande rådets rapporter år 2007 och 2018.....	79
4.3	Allmänhetens inställning till kamerabevakning.....	81
4.3.1	Integritetsskyddskommitténs enkätundersökning år 2006	81
4.3.2	Datainspektionens rapport Ungdomar och integritet år 2011	81
4.3.3	LUSAX opinionsundersökning år 2018	82
4.4	Slutsatser	83
5	Övergripande slutsatser om integritetsskyddet i den generella dataskyddsregleringen.....	85
5.1	Inledning	85
5.2	Integritetsskyddet i den generella dataskyddsregleringen vid kamerabevakning.....	86

5.2.1	Grundläggande förutsättningar för när kamerabevakning över huvud taget är tillåten	86
5.2.2	Behandling för nya ändamål får endast ske under vissa förutsättningar	86
5.2.3	Ett utökat skydd finns för särskilt riskfyllda behandlingar.....	87
5.2.4	Betydelsen av principen om korrekthet	89
5.2.5	Regleringen om tekniska och organisatoriska åtgärder m.m.	90
5.2.6	Principen om lagringsminimering	92
5.2.7	Principen om ansvarsskyldighet	92
5.2.8	Tillsynsmyndighetens befogenheter – ett yttersta integritetsskydd.....	93
6	Kartläggningen.....	95
6.1	Inledning	95
6.2	Om kartläggningen	96
6.2.1	Vilka myndigheter har ingått i kartläggningen?	96
6.2.2	Metod och genomförande.....	96
6.3	Verksamhetsbeskrivningar	98
6.3.1	Polismyndigheten	98
6.3.2	Kustbevakningen	100
6.3.3	Säkerhetspolisen	102
6.3.4	Tullverket	103
6.4	Kort om tillämplig dataskyddsreglering	104
6.5	De brottsbekämpande myndigheternas behovsbeskrivningar m.m.....	105
6.5.1	Polismyndigheten	105
6.5.2	Kustbevakningen	112
6.5.3	Säkerhetspolisen	115
6.5.4	Tullverket	118
6.6	Datainspektionen.....	121

7	Reformbehovet	125
7.1	Inledning	125
7.2	Vilka problem medför tillståndsförfarandet för den brottsbekämpande verksamheten?	125
7.3	Vilken kamerabevakning tar reformbehovet sikte på?	131
7.4	Påverkar den nya kamerabevakningslagen behovsbilden?	132
8	Bör tillståndsplikten tas bort för berörda myndigheter?	135
8.1	Inledning	135
8.2	Bör tillståndsplikten tas bort?	136
8.2.1	Tillståndsplikten medför i huvudsak negativa effekter för den brottsbekämpande verksamheten.....	136
8.2.2	Behoven och nyttan av kamerabevakning i den brottsbekämpande verksamheten ökar.....	138
8.2.3	Kan tillståndsplikten fortfarande motiveras av integritetsskäl?	140
8.2.4	Slutsats	144
8.3	Tillståndsplikten tas bort för vissa brottsbekämpande myndigheter	144
8.3.1	Bör samma lösning gälla för all kamerabevakning?	145
8.3.2	Den lagtekniska lösningen.....	146
8.4	Kommunernas rätt att yttra sig	146
8.4.1	Kommunernas rätt att yttra sig i tillståndsärenden	147
8.4.2	Hur samverkar Polismyndigheten och kommunerna?.....	148
8.4.3	Kommunernas inflytande tillgodoses genom etablerade samverkansformer	149

9	En eventuell anmälningsplikt.....	151
9.1	Vårt uppdrag.....	151
9.2	Är en anmälningsplikt förenlig med den EU-rättsliga dataskyddsregleringen?.....	151
9.2.1	En anmälningsplikt måste vara förenlig med den EU-rättsliga dataskyddsregleringen.....	151
9.2.2	Utrymmet för en anmälningsplikt på det direktivstyrda området	152
9.2.3	Utrymmet för en anmälningsplikt på det förordningsstyrda området	152
9.3	Bör någon form av anmälningsplikt införas?	154
9.3.1	Vilket syfte skulle en anmälningsplikt tjäna?	154
9.3.2	Vilket integritetsskydd kan en anmälningsplikt tillföra utöver det skydd som övrig dataskyddsreglering ger?	155
9.3.3	Hur bör en anmälningsplikt utformas för att den ska möjliggöra en mer effektiv tillsyn?	157
9.3.4	Bör en anmälningsplikt som medför lika höga dokumentationskrav som en tillståndsansökan införas?	158
9.3.5	Bör någon form av anmälningsplikt som ställer mindre långtgående krav på dokumentation införas?	159
9.4	Hur en eventuell anmälningsplikt hade kunnat utformas ..	160
9.4.1	En anmälningsplikt trots allt	160
9.4.2	Var i regelverket bör en anmälningsplikt införas?	161
9.4.3	Förhållandet mellan en anmälningsplikt och annan dataskyddsreglering	161
9.4.4	Närmare om utformningen av en anmälningsplikt	162
10	Ett förstärkt integritetsskydd när tillståndskravet tas bort	167
10.1	Vårt uppdrag.....	167
10.2	Kamerabevakningslagens överviktsprincip.....	167

10.3	En tydlig överviktsprincip saknas i den generella dataskyddsregleringen	169
10.4	Proportionalitetsbestämmelser i övrig lagstiftning	170
10.5	Myndigheternas kamerabevakning ska inte regleras enbart utifrån den generella dataskyddsregleringen	172
10.6	En bibehållen överviktsprincip för de berörda myndigheternas kamerabevakning	173
10.6.1	Syftet med en förtydligande bestämmelse	173
10.6.2	Överviktsprincipen är ändamålsenlig och säkerställer ett starkt integritetsskydd	174
10.6.3	En bibehållen överviktsprincip	177
10.6.4	När ska en bedömning enligt överviktsprincipen göras?	179
10.6.5	Utgångspunkter vid bedömningen enligt överviktsprincipen	180
10.7	Dokumentation	182
10.7.1	Den generella dataskyddsregleringen saknar ett tydligt dokumentationskrav för en kamerabevaknings tillåtlighet	182
10.7.2	Myndigheternas bedömningar enligt överviktsprincipen ska dokumenteras	183
10.8	Administrativa sanktionsavgifter	184
10.8.1	Syftet med administrativa sanktionsavgifter	184
10.8.2	Sanktionsavgifter vid överträdelser av skyldigheten att göra en bedömning enligt överviktsprincipen	185
10.8.3	Inga ytterligare sanktionsavgifter ska införas i kamerabevakningslagen	187
10.9	Behovet av undantag	190
10.9.1	Permanent undantag	190
10.9.2	Tillfälliga undantag	191
10.10	Finns det behov av ytterligare integritetshöjande åtgärder?	193
10.10.1	Integritetsskyddande bestämmelser enligt befintlig reglering och enligt våra förslag	194

10.10.2	Behörighetsbegränsningar, användning av material från kamerabevakning, säkerhet, gallring och intern kontroll.....	197
11	En effektiv tillsyn	203
11.1	Vårt uppdrag.....	203
11.2	Befintliga möjligheter till tillsyn	203
11.3	Hur förändras möjligheterna till tillsyn vid ett borttaget tillståndsförfarande?	205
11.4	Datainspektionens tillsynsuppdrag.....	206
11.5	Ingen ytterligare reglering behövs för tillsynsverksamheten.....	207
12	Ikraftträdande och övergångsbestämmelser	211
12.1	Ikraftträdande	211
12.2	Befintliga tillstånd.....	211
12.3	Pågående tillståndshandläggning och överklagande av beslut.....	213
12.4	Skadestånd och sanktionsavgifter hänförliga till tillståndskravet.....	214
12.4.1	Sanktionsavgifter	214
12.4.2	Skadestånd.....	215
13	Konsekvenser av förslagen.....	217
13.1	Inledning	217
13.2	Ekonomiska konsekvenser för det allmänna.....	217
13.2.1	Kustbevakningen, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och Tullverket.....	217
13.2.2	Datainspektionen	218
13.3	Övriga konsekvenser för berörda brottsbekämpande myndigheter	219
13.4	Konsekvenser för det brottsbekämpande samarbetet	220

13.5	Konsekvenser för det brottsförebyggande arbetet och brottsligheten	220
13.6	Konsekvenser för skyddet av den personliga integriteten och övriga konsekvenser.....	221
14	Författningskommentar	223
14.1	Förslaget till lag om ändring i kamerabevakningslagen (2018:1200)	223
Bilaga		
Bilaga 1	Kommittédirektiv 2017:124.....	231

Sammanfattning

Vårt uppdrag i korthet

Kamerabevakningslagen (2018:1200) reglerar viss kameraanvändning i samhället som sker öppet. Enligt lagen gäller som huvudregel ett krav på tillstånd för att myndigheter ska få kamerabevaka platser dit allmänheten har tillträde. Vidare finns ett krav på att det ska upplysas om kamerabevakningen. Lagen reglerar inte s.k. hemlig kameraövervakning, som omfattas av annan lagstiftning.

Vårt uppdrag går ut på att föreslå åtgärder som kan underlätta för kamerabevakning som sker i bl.a. brottsbekämpande syfte och som omfattas av kamerabevakningslagens tillämpningsområde. I uppdraget ingår bl.a. att kartlägga behovet av förenklade regler. Utifrån kartläggningen ska vi föreslå förenklingar. Syftet är att säkerställa att myndigheternas möjlighet att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet eller att utreda brott och att skydda mot samt förebygga och förhindra hot mot den allmänna säkerheten ska vara flexibel och verksamhetsanpassad.

Utgångspunkten för uppdraget är att tillståndsplikten för kamerabevakning ska tas bort och i första hand ersättas med en anmälningsplikt.

I uppdraget ingår även att analysera behovet av integritetsskyddande åtgärder när det blir enklare att använda kamerabevakning. Slutligen ska vi analysera vilka effekter förenklade möjligheter till kamerabevakning i brottsbekämpande syfte kommer att få för en effektiv tillsyn.

Grundläggande rättigheter

Kamerabevakning utgör ett intrång i grundläggande fri- och rättigheter. De rättigheter som främst är av intresse för uppdraget är rätten till skydd för privatlivet och den personliga integriteten samt rätten till skydd för personuppgifter. Dessa rättigheter garanteras i Europakonventionen, EU:s rättighetsstadga och regeringsformen. Det finns två sidor av enskildas grundläggande rättigheter; dels enskildas rätt att bli fredade från kränkningar från statens sida, dels statens plikt att tillförsäkra enskilda ett skydd mot kränkningar från andra enskilda. Staten är skyldig att upprätta ett ramverk som tillgodoser dessa delvis konkurrerande intressen. Ett tillståndskrav i fråga om sådan kamerabevakning som bedrivs av myndigheter har gällt länge i svensk rätt. Tillståndskravet är avsett att garantera enskilda ett starkt skydd mot bevakning och samtidigt ge myndigheter ändamålsenliga möjligheter till kamerabevakning.

Behovet av enklare regler

Vår kartläggning visar att framför allt Polismyndigheten men även Kustbevakningen, Säkerhetspolisen och Tullverket har behov av förenklade regler vid kamerabevakning som bedrivs inom ramen för brottsdatalagens (2018:1177) tillämpningsområde eller motsvarande reglering för Säkerhetspolisen. Samhället står i dag inför flera utmaningar i den brottsbekämpande verksamheten, t.ex. i fråga om organiserad brottslighet, kriminalitet på särskilt utsatta platser eller områden och terrorhot. Kamerabevakning utgör ett allt viktigare verktyg i den brottsbekämpande verksamheten.

Tillståndsförfarandet medför flera problem. De största problemen är att förfarandet medför en betydande administrativ börda, att användningen av kamerabevakning i brottsbekämpande syfte hämmas och att effektiviteten i den brottsbekämpande verksamheten motverkas, såväl nationellt som internationellt. Tillståndsförfarandet försvårar vidare för det brottsbekämpande samarbetet. Ur ett europeiskt perspektiv synes det vara ovanligt med ett tillståndskrav.

Behovet av förenklade regler tar primärt sikte på sådan kamerabevakning som bedrivs i den brottsbekämpande verksamheten. Gränsdragningen mellan brottsbekämpande och annan verksamhet är dock

många gånger flytande. Våra förslag tar därför även sikte på kamera-bevakning som bedrivs i andra syften, t.ex. vid gräns- och kontroll-verksamhet.

Tillståndsplikten tas bort för vissa brottsbekämpande myndigheter

Tillståndsförfarandet medför alltså flera negativa effekter för den brottsbekämpande verksamheten. Detta drabbar i förlängningen samhället i stort, eftersom en effektiv brottsbekämpning leder till ett tryggare samhälle. Sedan tillståndskravet tillkom har behoven av kamerabevakning i den brottsbekämpande verksamheten dessutom förändrats. Skyddet för den personliga integriteten har vidare stärkts, senast genom den nya generella EU-rättsliga dataskyddsregleringen. Ett syfte med den regleringen är att skydda grundläggande fri- och rättigheter i samband med personuppgiftsbehandling. Regleringen ger ett långtgående förebyggande och korrigerande integritetsskydd. Dataskyddsregleringen ger dessutom ett starkt integritetsskydd under tiden som en bevakning pågår. Vidare står intresset av att skydda den personliga integriteten inte alltid i motsats till intresset av kamerabevakning utan kan tvärtom förstärka detta.

Sammantaget väger nu skälen mot ett tillståndsförfarande för sådan kamerabevakning som framför allt Polismyndigheten men även Kustbevakningen, Säkerhetspolisen och Tullverket bedriver i den brottsbekämpande verksamheten tyngre än skälen för ett sådant förfarande. Vi föreslår därför att tillståndsplikten tas bort för dessa brottsbekämpande myndigheter. För att undvika gränsdragnings- och tillämpningsproblem bör tillståndsplikten även tas bort för sådan bevakning som bedrivs i andra syften än de som faller inom ramen för brottsdatalagen eller motsvarande reglering för Säkerhetspolisen.

När tillståndsplikten tas bort saknas dock en tydlig reglering om att kamerabevakning får bedrivas endast om intresset av sådan bevakning väger tyngre än den enskildes intresse av att inte bli bevakad, den s.k. överviktsprincipen. Vi föreslår därför att denna princip ska gälla även framöver för berörda myndigheter, se mer om detta nedan.

En anmälningsplikt föreslås inte

Ett viktigt syfte med tillståndsplikten är att garantera ett starkt integritetsskydd vid kamerabevakning. När tillståndsplikten tas bort kan det medföra vissa risker ur ett integritetsperspektiv. Syftet med att ersätta tillståndskravet med någon form av anmälningsplikt bör därmed vara att väga upp och i förlängningen minimera integritetsrisker genom en effektiv tillsyn. För att en anmälningsplikt ska kunna tjäna detta syfte fullt ut behöver en anmälan, enligt Datainspektionen, dock innehålla i princip motsvarande information som en tillståndsansökan. En sådan anmälningsplikt utgör, ur ett administrativt perspektiv, inte en förenkling för berörda myndigheter och erbjuder inte en verksamhetsanpassad lösning. Varken berörda brottsbekämpande myndigheter eller Datainspektionen anser att en sådan anmälningsplikt bör införas. Vi delar den bedömningen.

En anmälningsplikt skulle även kunna utformas på ett sätt som innebär att en anmälan innehåller endast få uppgifter om en kamerabevakning. En sådan anmälningsplikt är mindre administrativt belastande för berörda myndigheter och kan ge tillsynsmyndigheten en god överblick över vilken bevakning som bedrivs. Den överblick kan dock tillsynsmyndigheten få genom att vända sig direkt till berörda myndigheter. En enklare form av anmälningsplikt möjliggör dessutom i de flesta fall inte att Datainspektionen snabbt kan agera i tillsynsverksamheten. Integritetsvinsterna med en sådan anmälningsplikt är därmed begränsade och en sådan anmälningsplikt bör inte heller införas.

Avslutningsvis bör nämnas att en anmälningsplikt inte erbjuder en lösning på problemet med avsaknaden av en tydlig överviktsprincip när tillståndsförfarandet tas bort. Någon form av anmälningsplikt föreslås alltså inte.

Däremot föreslås en bibehållen överviktsprincip som förstärker övrigt integritetsskydd

Syftet med överviktsprincipen i kamerabevakningslagen är att säkerställa att en proportionalitetsbedömning görs för varje enskilt fall av kamerabevakning. Principen tydliggör att integritetsaspekter är en självklar del av bedömningen av en kamerabevaknings tillåtlighet.

Den garanterar vidare att det har gjorts en avvägning mellan bevakningsintresset och medborgarnas integritetsintresse gällande kamerabevakning som bedrivs av bl.a. myndigheter. Regleringen innehåller även kriterier kring hur intresseavvägningen ska genomföras. Intresseavvägningen görs i dag av Datainspektionen inom ramen för tillståndsförfarandet.

Även om den generella dataskyddsregleringen medför ett starkt skydd för integritetsaspekter saknas som framgått ovan en uttrycklig motsvarighet till överviktsprincipen. Överviktsprincipen medför en tydlighet och förutsebarhet vid kamerabevakning, som är viktig ur såväl ett integritets- som ett verksamhetsperspektiv. Genom överviktsprincipen förstärks integritetsskyddet i kamerabevakningssammanhang i förhållande till det skydd som gäller generellt vid personuppgiftsbehandling. Principen ger vidare hållpunkter för när kamerabevakning är en tillåten metod att använda. Därmed ges ett skydd för att kamerabevakning används på ett balanserat sätt.

Vi föreslår därför att överviktsprincipen ska gälla även framöver. En förutsättning för att berörda myndigheter ska få bedriva kamerabevakning ska därmed vara att intresset av sådan bevakning väger tyngre än den enskildes intresse av att inte bli bevakad. Vid intresseavvägningen ska motsvarande kriterier beaktas som i dag beaktas inom ramen för tillståndsförfarandet. Skillnaden är att myndigheterna i första hand själva ska göra intresseavvägningen. Vi föreslår vidare att den kamerabevakande myndigheten ska göra en ny intresseavvägning innan den genomför betydande förändringar avseende en pågående bevakning. Det kan t.ex. handla om att området för en bevakning utökas eller att ny teknik används, under förutsättning att förändringarna medför högre integritetsrisker. En ny intresseavvägning ska också göras om omständigheterna kring bevakningen i annat fall ändras på ett betydande sätt. Brottsligheten på platsen kan t.ex. ha reducerats på ett sätt som förväntas vara bestående även utan bevakning.

Vidare föreslås att intresseavvägningen ska dokumenteras. På så sätt skapas goda förutsättningar för tillsynsverksamheten.

För att ytterligare stärka integritetsskyddet i förhållande till det som gäller enligt den generella dataskyddsregleringen och för att skapa goda förutsättningar för att kamerabevakning även framöver används på ett balanserat sätt föreslår vi slutligen att en sanktionsavgift knyts till själva förekomsten av intresseavvägningen. Att det

kan bli mycket kostsamt för en myndighet att inte göra en intresseavvägning utgör i sig ett ytterligare skydd för integriteten.

Bestämmelserna om en bibehållen överviktsprincip med dokumentationskrav och sanktionsavgifter ska finnas i kamerabevakningslagen.

För att inte försämra möjligheterna för myndigheterna att bedriva kamerabevakning föreslås vissa undantag från ovan föreslagna reglering i kamerabevakningslagen. Undantagssituationerna motsvarar de som i dag gäller från tillståndsplikten.

Ytterligare integritetskyddande åtgärder behövs inte

Rätten till respekt för den personliga integriteten garanteras som framgått i Europakonventionen, EU:s rättighetsstadga och regeringsformen. Integritetsskyddet vid kamerabevakning har nyligen förstärkts genom den generella dataskyddsregleringen, bl.a. vad gäller enskildas rättigheter och genom en kraftfullare tillsyn. Därutöver finns annan integritetsskyddande reglering i t.ex. kamerabevakningslagen (såsom krav på skyltning) och offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Den samlade regleringen bedöms tillsammans med våra förslag om en bibehållen överviktsprincip med dokumentationskrav och sanktionsavgifter ge ett tillräckligt långtgående integritetsskydd. Något ytterligare integritetsskydd föreslås därför inte.

Effekter för en effektiv tillsyn

En effektiv tillsyn utgör en garanti för att kamerabevakning fortsatt kommer att användas på ett balanserat sätt och är en förutsättning för genomförandet av våra förslag. När tillståndsförfarandet tas bort kommer Datainspektionens tillsyn att förändras på så sätt att tillsynen i högre grad kommer att vara kontrollerande och korrigerande i stället för preventiv. I de fall dataskyddsregleringens bestämmelser om förhandssamråd aktualiseras bedöms dock tillsynsverksamheten inte förändras nämnvärt i förhållande till vad som gäller i dag. I övriga fall kommer Datainspektionen däremot att få lägga ned utökade resurser på att kontrollera att pågående bevakningar är rättsenliga, något som i dag kontrolleras på förhand inom ramen för tillståndsförfarandet.

Att en bevakning är rättsenlig inkluderar att överviktsprincipen följs. Förslaget om att intresseavvägningen ska dokumenteras skapar goda förutsättningar för Datainspektionen att kontrollera detta. Inom ramen för tillsynsverksamheten kan Datainspektionen ha en annan uppfattning än myndigheten i fråga om utfallet av intresseavvägningen.

I tillsynsarbetet kommer Datainspektionen att ha samma befogenheter som redan i dag följer av dataskyddsregleringen i fråga om att ingripa mot felaktig kamerabevakning. Därmed kan Datainspektionen genom råd, rekommendationer eller påpekanden försöka förbjuda den personuppgiftsansvariga myndigheten att vidta korrigerande åtgärder. Datainspektionen kan även förelägga en personuppgiftsansvarig att vidta åtgärder för att behandlingen ska bli författningens enlig, eller förbjuda fortsatt bevakning om bristen är allvarlig. Datainspektionen har även, i vissa fall, möjlighet att besluta om administrativa sanktionsavgifter.

Förslagets konsekvenser

Förslagen förenklar för berörda brottsbekämpande myndigheters arbete med kamerabevakning, eftersom de inte längre behöver ansöka om tillstånd innan de påbörjar en bevakning. Kamerabevakning kommer kunna användas på ett mer flexibelt och verksamhetsanpassat sätt än i dag. Förslagen innebär ett ökat ansvarstagande för myndigheterna. Förslagen medför positiva effekter för det brottsbekämpande samarbetet såväl nationellt som internationellt. Förslagen medför dessutom positiva effekter för det brottsförebyggande arbetet, för motverkandet av brottslighet i övrigt och för rätts säkerheten.

Att tillståndsförfarandet tas bort kan dock även medföra vissa risker för enskilda, bl.a. ur ett integritetsperspektiv. Dessa risker minimeras dock genom framför allt det skydd som den generella dataskyddsregleringen ger och genom förslaget om en bibehållen överviktsprincip i kamerabevakningslagen. I den utsträckning våra förslag medför färre brott och ökad trygghet innebär de dessutom ett förstärkt skydd för enskildas personliga integritet.

Förslagen väntas inte leda till ökade kostnader för berörda myndigheter utan rymms inom befintliga ekonomiska ramar.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Förslagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2019 samtidigt som beslutade tillstånd för berörda myndigheter ska upphöra att gälla.